ANUL IX No. 2475 EDIŢIA A TREIA JOUI 7 MARTIE 1896

NUMERUL 10 BANI

ABONAMENTELE
ÎNCEP LA 1 ŞI 15 ALE FIE-CĂREI LUNI
şi se plătesc tot-d'auna înainte:
În Bucureşti la Casa administraţiei
În Judeţe şi Străinătate prin mandate poştale
Un an în Ţară 30 Lei; în Streinătate 50 Lei
Şase luni . 15 „ „ „ 25 „
Trei luni . . 8 „ „ „ 16 „

Un număr în streinătate 20 bani

MANUSCRIPTELE NU SE ÎNAPOIAZA

# Adevĕrul

Să te ferești Române de cuiŭ strein în casă
V. Alecsandri.

NUMERUL 10 BANI

ANUNCIURILE
În Bucureşti şi Judeţe se primesc numaĭ la Administraţie
În Streinătate, direct la administraţie şi la toate oficiele de publicitate
Anunciurĭ la pag. IV . . . 0,30 b. linia
„ „ „ III. . . . 2,— leĭ „
„ „ „ II. . . . 3,— „ „
Inserţiile şi Reclamele 3 leĭ rîndul.

Un număr vechiŭ 30 Banĭ

ADMINISTRAŢIA
PASAG. BĂNCEĬ NAŢIONALE CASELE KARAGEORGEVICĬ

Director politic: ALEX. V. BELDIMANŬ

REDACŢIA
PASAG. BĂNCEĬ NAŢIONALE CASELE KARAGEORGEVICĬ

## Unde mergem?

După războiul cel glorios, după independenţă, după regat, după ce am cîştigat în lume o poziţie liberă şi onorabilă, a trebuit să vie la putere partidul liberal, pentru ca să reînvieze, dacă nu regimul consular, dar, de sigur, umilinţa consulară.

Ceea ce s'a petrecut zilele din urmă cu expulzarea deghizată a Romînilor Macedonenĭ, este atît de odios, în cît într'o ţară cu maĭ mult temperament şi cu o lume politică maĭ puţin degenerată, guvernul ar fi fost, nu numaĭ răsturnat, dar izgonit de la putere.

D. Sturdza s'a dezvăluit în această împrejurare o fiinţă cu totul extraordinară în monstruozitatea eĭ. E un interesant caz patologic, psihiatria are la îndemînă un subiect din cele maĭ rare, acest ministru de la sfîrşitul veacului al 19-lea ar avea succese fără seamăn sub mîna unuĭ mare alienist.

Căcĭ te întrebĭ dacă poate fi în toate minţile acest prim-ministru care recurge la protecţia ministruluĭ Turcieĭ pentru ca să expulzeze pe Romîniĭ Macedonenĭ? Ce fel, n'a înţeles sărmanul şi bietul Domnul Sturdza că e o umilinţă ne maĭ pomenită aceea ce a făcut? N'a înţeles, nefericitul, că nu-ĭ era permis — ori-care ar fi fost motivul — ca să reînvieze în Romînia puterea consulară; ca să s'a înjosorit pe dînsul cînd 'şi-a demascat slăbiciunea şi neputinţa de a expulza pe Macedonenĭ?

Dar dacă D. Sturdza e atît de orbit şi de pătimaş, dacă ura şi dorinţa de răzbunare îl fac să sacrifice onoarea şi prestigiul ţăreĭ, ce fac ceĭ-l'alţĭ miniştri şi ce face parlamentul?

Unde mergem noĭ cu acest regim care nu maĭ respectă nimic şi care compromite totul? Unde mergem cu ministrul care îngenunche în fie-ce zi în faţa unuĭ consul, care erĭ cerea scuze reprezentantuluĭ Austrieĭ, care astă-zĭ implora concursul ministruluĭ Turcieĭ?

Guvernul şi parlamentul nu înţeleg că este o margine la care trebuie să se oprească încrederea politică şi că vine un moment, cînd interesele de partid staŭ maĭ pre jos de cît marile interese ale ţăreĭ?

De şi adversarĭ aĭ partiduluĭ liberal, regretăm adînc scufundarea atît de neaşteptată a partiduluĭ acestuĭa; dar dacă dezastrul s'ar opri acĭ, răul încă n'ar fi prea mare. Vedem, însă, cu durere că stăpînirea D-luĭ Sturdza înjoseşte ţara şi o pune la discreţia streinilor. Cînd un consul are mînă liberă ca să alunge de pe teritoriul ţăreĭ noastre, cînd, ce-va maĭ mult, acest consul este solicitat de chiar guvernul romîn ca să 'şĭ exercite autoritatea în Romînia, întreb dacă suveranitatea noastră nu suferă şi dacă guvernul care încurajează acest regim al umilinţeĭ nu e un guvern criminal?

Răbdarea ţăreĭ începe să dea de sfîrşit. Dacă partidul liberal maĭ are un grăunte de pudoare şi un alt grăunte de patriotizm, să rezolve cît maĭ repede o criză care ameninţă să pune în stare de revoltă toate spiritele. Dimitrie Sturdza trebuie să plece. Să plece acest incapabil şi acest aberat; să se ducă această ruşine a bărbaţilor de Stat, primul-ministru cel maĭ nevolnic pe care 'l-a avut ţara.

Dacă partidul liberal îl suportă, ţara îl repudiază. Romînia nu este deprinsă cu o asemenea stăpînire neroadă; popoarele pot suporta despotizmul cînd aduce gloria, dar nu pot îndura domnia prostieĭ complectată cu înjosirea patrieĭ.

Const. C. Bacalbaşa.

## SATIRA ZILEĬ

### Spitalul «Caritas»

O bătaĭe foarte caritabilă s'a întîmplat la adunarea comitetuluĭ spitaluluĭ „Caritas".

In urma unor neînţelegerĭ a căror bază e „lupta pentru gheşefturĭ", s'a întîmplat un conflict, în urma căruĭa aŭ căzut victime maĭ multe perechĭ de perciunĭ.

Bătaĭa a fost foarte crîncenă, noroc numaĭ că ruperea perciunilor s'a întîmplat în localul unuĭ spital, aşa că, 20 de minute după deschiderea şedinţeĭ, întreg comitetul a trecut în paturile bolnavilor.

Intervenind apoĭ poliţia cu gentileţea eĭ recunoscută, ultimiĭ membri rămaşĭ sănătoşĭ, aŭ primit şi dînşiĭ porţiunea de caritate, şi aşa, autoritatea a făcut dreptate, făcînd parte dreaptă de bătaĭe tuturor.

Vax

## Comuna din Paris

*Azĭ sunt două-zecĭ şi cincĭ de anĭ de cînd proletariatul parizian a ridicat steagul luptei de clase şi a săpat republica franceză de conspiraţiunea monarhistă. In potriva acesteĭ mişcărĭ muncitoare, ce nu s'a spus, şi cît noroiŭ nu s'a aruncat asupra acelora carĭ, după treĭ lunĭ de luptă eroică, aŭ fost învinşĭ şi cincĭ zecĭ de miĭ din ei măcelăriţĭ! Aŭ trecut însă patimile; peste mişcarea comunalistă franceză valul uităreĭ s'a pus şi azĭ se poate judeca perfect importanţa socială a aceșteĭ mişcărĭ, rezultatele eĭ, şi se poate aprecia măreţiile figurĭ ale acelora carĭ aŭ jucat un rol însemnat în resurătirea pa rizană.*

*De cînd proletariatul romîn a început să se organizeze, de cincĭ-spre-zece anĭ în şir, noĭ socialiştiĭ din Romînia, prăznuim această amintire, scumpă orĭ-căruia din aceia carĭ împărtăşesc ideile socialiste.*

*Azĭ, cînd socializmul romîn trece prin o jalnică criză, azĭ cînd munca tinereţeĭ noastre este aproape distrusă, azĭ cînd nu maĭ pot ca altă dată să închin în amintirea martirilor noştri, ciocnind paharul cu aceia cu carĭ începusem lupta, azĭ nu'mĭ rămîne de cît să mă adresez tuturor acelora carĭ 'mĭ-aŭ rămas prietenĭ, tuturor acelora carĭ nu aŭ disperat de cauza socialistă, mareluĭ partid al necunoscuţilor, muncitorilor carĭ staŭ departe, dar nu aŭ încetat de a fi aceiaşĭ, şi de pe această tribună, liberă pentru mine şi liberă pentru ideile scumpe mie, să le strig:* Trăiască Comuna din Paris!

6/18 *Martie.*

Const. Mille.

## Liberaliĭ şi D. Fleva

Planurile tribunuluĭ.—Inţelegerea cu d. Eug. Stătescu.—Consfătuire intimă.—Recunoştinţă.—Supărarea tribunuluĭ.

Se ştie că atitudinea d-luĭ Fleva faţă cu guvernul liberal a fost, chiar de la eşirea sa din minister, cam ostilă din cauza politiceĭ de obiectivitate pe care o urmarea d-sa.

Planul tribunuluĭ era ca prin ajutorul partizanilor săĭ, să poată înlătura pe d. Sturdza de la cîrma guvernuluĭ, şi într'o nouă formaţiune ministerială să intre şi D-sa.

### Inţelegerea cu D. Stătescu

Prevăzîndu-se că în curînd toată autoritatea în guvern o va avea E. g. Stătescu, tribunul a căutat să cultive pe ministrul justiţieĭ. In toate ocaziunile şi în special cu ocazia întrunireĭ de protestare provocată de ziariştĭ în chestia expulzăreĭ celor douĭ Macedonenĭ, D. Fleva a căutat să satisfacă dorinţa ministruluĭ de justiţie, făcînd tot posibilul de a face să se amîne întrunirea care ar fi fost vătămătoare nu numaĭ personal D-luĭ Sturdza, dar întregului guvern chiar.

Condiţiunile pe baza cărora se stabilise această înţelegere eraŭ ca în noua formaţiune ministerială, care după cum se ştie era să aibă loc zilele acestea, să intre şi D. Fleva.

De acĭ versiunile de maĭ deunăzĭ cu privire la un noŭ cabinet Stătescu din care să facă parte şi D. Fleva, versiunĭ carĭ aŭ fost înregistrate şi de presa streină.

### Consfătuire intimă

Pe cînd se aştepta ca D. Sturdza să prezinte demisia cabinetuluĭ, din cauza poziţiuneĭ sale foarte zdruncinate, D. Stătescu, într'o consfătuire intimă avută cu amiciĭ săĭ, a pus în discuţie şi chestia intrăreĭ D-luĭ Fleva în noul cabinet.

Miniştriĭ însă s'aŭ pronunţat cu toţiĭ în defavoarea tribunuluĭ, pentru cuvîntul că D. Fleva ar fi un element discordant în cabinet, din cauza temperamentuluĭ săŭ.

### Recunoştinţă

D. Stătescu, într'o convorbire avută cu D. Fleva, 'i a dat a înţelege că nu poate încăpea în cabinetul ce s'ar forma, din cauza ostilităţilor pe carĭ le nutresc mulţĭ din membriĭ partiduluĭ liberal împotriva D-sale. Ca recunoştinţă însă pentru atitudinea de pînă acum a D-luĭ Fleva faţă de D-sa şi de guvernul liberal, D. Stătescu a reuşit să facă pe toţĭ să renunţe la propunerea făcută de uniĭ de a se elimina D. Fleva din clubul liberal.

### Supărarea D-luĭ Fleva

D. Fleva, care se credea în ajunul de a deveni din noŭ ministru, văzîndu-se păcălit, a renunţat de-o cam-dată la politica sa de obiectivitate, luînd o atitudine ostentativă contra guvernuluĭ.

Primul pas 'l-a făcut deja prin interpelarea anunţată alaltă-erĭ, în chestia şcoalelor din Macedonia.

Pe de altă parte se maĭ vorbeşte şi des pre o apropiată alianţă între D. Fleva şi restul opoziţieĭ, pentru începerea uneĭ campaniĭ împotriva guvernuluĭ Sturdzist.

Gaur.

## ACTUALITATI

### Menelik



*De cînd statele europene aŭ început a civiliza popoarele barbare din interiorul Africeĭ, prin ajutorul apeĭ de aghiazmă căstegită cu batonele, puştĭ, tunurĭ şi alte instrumente similare, diferite majestăţĭ ale continentuluĭ căldutos şi întunecos 'şi-aŭ cîştigat un renume în Europa.*

*Tot aşa şi Menelik, care apărîndu-şĭ ţara sa, a fost silit să cauzeze Italieĭ o rană, care nu se va cicatriza atît de lesne.*

*Bazat pe dreptatea cauzeĭ sale şi pe curajul pe care 'ţi-l inspiră numaĭ dragostea de patrie, Menelik a îndrăznit să înceapă lupta cu o armată crescută în şcoala militară europeană.*

*„Eŭ îmĭ apăr sărăcia şi nevoile şi neamul", ar putea să zică Menelik, „şi de aceea zeul războiuluĭ s'a declarat pentru mine".*

*Nu el, Negusul sălbatec şi barbar, a fost acela care a început cearta; nu el a fost acela care a atacat pe liniştiţiĭ Italienĭ în ţara lor; nu el a fost acela care a făcut propagandă civilizatoare prin foc şi sabie, cĭ aceia carĭ tocmaĭ pretindeaŭ că vor să-l civilizeze pe dînsul.*

*Şi atît de civilizat e acest „barbar", şi atît de mărinimos acest „sălbatec", în cît învingător fiind, el propune pacea acelora de carĭ 'i-a zdrobit.*

Tol.

## Care-ĭ deosebirea?

Infamul şi detestabilul regim conservator a încetat de aproape o jumătate de an şi în locul luĭ a venit cel liberal.

Ne-a fost dat să vedem acum ce pot liberaliĭ noştri şi de ce folos le-a fost practica pe care aŭ făcut-o în ceĭ opt anĭ de opoziţiune. Şi ne-am putut convinge cu totiĭ că liberaliĭ din ţara noastră trebuie număraţĭ printre acei oamenĭ, care uită lesne totul, dar carĭ nu învaţă nimic.

Călcările de lege şi numeroasele panamale carĭ aŭ grăbit căderea liberalilor la opt-zecĭ şi opt şi pe carĭ înşişĭ liberaliĭ le-aŭ combătut atît sub guvernul conservator, aŭ început a apare din noŭ.

Schimbările funcţionarilor şi toptanul, regimul nepotizmuluĭ şi al favoritizmuluĭ, prioritatea mediocrităţilor, călcările de lege şi violările celor maĭ elementare drepturĭ civile şi politice, sînt astă-zĭ la ordineaĭ zileĭ.

Toate legile votate de conservatorĭ, legĭ carĭ loviaŭ într'adevăr în principiile fundamentale ale Constituţiuneĭ noastre saŭ despre carĭ numaĭ actualiĭ guvernanţĭ susţineaŭ acest lucru, sînt astă-zĭ în deplină putere şi nimănuĭa nu-ĭ trece prin gînd de a le schimba.

Legea maximuluĭ, în potriva căruia liberaliĭ aŭ tunat şi fulgerat, rămîne în vigoare. Jandarmeria rurală, această instituţiune prusacă şi rusească, continuă de a exista. Legea minelor, teribila lege a minelor, care dă ţara pe mîna streinilor, rămîne lege, şi Ghenadie, combătut cu înverşunare de liberalĭ, rămîne Mitropolit.

Care-ĭ deci deosebirea dintre liberalĭ şi conservatori?

Fondul e veĉinic acelaş; ceea-ce se schimbă, e fraza. Liberaliĭ poartă în gură fraza «democratică», junimiştiĭ şi conservatoriĭ daŭ lupta înarmaţĭ cu fraza «aristocratică» şi amîndouĭ se servesc de fraza brutală, cînd rod din caşcavalul budgetuluĭ.

Nao.

## FARSA PARLAMENTARA

*Camera.*— Cînd nu e scandal, nu e nimic la Cameră. Liniştea nu prieşte unanimităţilor obicĭnuite cu viaţa intrigilor şi a dezbinărilor.

D. Fleva adresează interpelarea privitoare la şcoalele din Macedonia. D. Ceaur Aslan, al căruĭa guvernamentalizm a ţinut de Joui pînă maĭ apoĭ, se asociază şi D-sa la această interpelare.

Noroc că D. Sturdza petrece la lăutărie cu amicul Brote, căcĭ alt-fel ar tremura.

*Senatul.*—Beizadeaua povesteşte de nişte vizite ce a schimbat cu ministrul Italieĭ în Bucureştĭ. „Ramolirea Sa" făgăduieşte că, graţie intervenţiuneĭ sale şi cu bine-voitoruluĭ concurs a luĭ Djabarov, Menelik va fi silit să se bage în gură de şarpe, ceea ce însemnează că va intra în gaura D-luĭ Sturdza.

*

La ordinea zileĭ proiectul de lege pentru înfiinţarea caseĭ şcoalelor.

Discuţia se luminează foarte mult în urma intervenţiuneĭ D-luĭ Ilariu Isvoranu, care, luînd cuvîntul, cu multă solemnitate, la art. 13, cere Senatuluĭ ca să'l voteze fără modificărĭ.

Mitropolitul Ghenadie, care se bucură de încrederea a 500 de neguţătorĭ bucureştenĭ, cere înfiinţarea de cristelniţe prin toate şcoalele din ţară.

Cu o cristelniţă nu s'a săturat.

Stop.

## Şef, nu glumă

*Cînd cine-va este chemat în capul guvernuluĭ uneĭ ţărĭ, cînd el trebuie sa reprezinte ţara în afară, să-ĭ asigure stima şi prestigiul de care ea are nevoie, atuncĭ se cere de la acel cine-va ca să fie el însuşĭ un om integru şi moral, pentru ca el însuşĭ să se poata bucura de stima şi de încrederea celor pe carĭ îĭ guvernează.*

*Or, D. Dim. Sturdza, actualul prim-ministru, întruneşte el condiţiunile de maĭ sus? Poate D. Dim. Sturdza rămînea la cîrma ţăreĭ, avînd în vedere actuala situaţie politică internă şi externă?*

*Făcînd abstracţie de la diferitele promisiunĭ pe carĭ le-a făcut în opoziţie şi de carĭ nu vrea şi nu poate să se ţie acum, să facem un mic bilanţ al tuturor actelor compromiţătoare pe carĭ le-a săvîrşit acum de curînd.*

*A spus în plin parlament că dacă romîniĭ macedonenĭ, D-niĭ Apostolescu şi Dr. Christovici, nu vor pleca de bună voie, îĭ va expulza. Romîniĭ macedonenĭ n'aŭ plecat de bună voie şi D. Dim. Sturdza nu 'i-a expulzat, din pricină că a întîmpinat o serie de obstacole din partea regeluĭ, colegilor săĭ din minister, coreligionarilor săĭ politicĭ şi din partea opinieĭ publice.*

*A propus suprimarea consulatuluĭ din Bitolia, ceea-ce comisiunea budgetară n'a primit să facă.*

*A cerut intervenţia unuĭ stat străin, a Imperiuluĭ Otoman, pentru a îndepărta de ţară pe ceĭ douĭ romînĭ macedonenĭ, din carĭ nu 'i-a putut expulza.*

*Aceste fapte, alăturĭ de cele deja îndeajuns cunoscute, fatal ne conduc la concluziunea că actualul prim-ministru este lipsit de toate calităţile carĭ se cer de la omul chemat a conduce destinele ţăreĭ noastre.*

Brad.

**Foiţa pagineĭ a doua a număruluĭ nostru de astă-zĭ fiind consacrată Cronicei de Joui a D-luĭ I. L. Caragiale (LUCA), cetitoriĭ vor găsi interesanta nuvelă RĂZBUNARE, în pagina a IV-a.**

## Transformizmul

Bazele pozitive ale transformizmuluĭ.— Starea actuală a teoriilor transformiste. — Ereditatea şi variabilitatea. — Darwinism şi Lamarckism.— Neo-Darwinism şi Neo-Lamarckism.

Este, poate, în amintirea tuturora încă polemica ce a avut loc între învăţatul german Weissman şi Herbert Spencer, savantul englez. In această polemică un rol de seamă îl juca transformizmul. Dăm acĭ oare-carĭ amănunte asupra acestuĭa după o interesantă conferinţă a profesoruluĭ Universităţeĭ din Iaşĭ, D. Dr. Cantacuzino.

### Bazele pozitive ale transformizmuluĭ

Teoria transformistă este astă-zĭ admisă de oamenĭ de ştiinţă. Ea explică fenomenele ca rezultatul unor transformărĭ succesive, unele dînd naştere altora.—Fenomenele nu se pot considera ca fixe, şi de îndată ce cauzele carĭ produc un fenomen dispar, dispare şi fenomenul. Şi această consecuţiune, această continuitate a fenomenelor a dat naştere teorieĭ transformiste în biologie, unde o specie nu se poate considera ca o creaţiune izolată, spontanee, ci ca rezultatul unor modificărĭ încercate prin anumite cauze de o serie de specĭ anterioare. Cauzele aceşteĭ modificărĭ se aseamănă în mare parte cu cauzele carĭ astă-zĭ aŭ de rezultat producerea raselor.

### Ereditate şi variabilitate

Doctrina transformizmuluĭ nu este o doctrină bazată pe experienţă, aşa că ea nu se poate considera ca un ce demonstrat; însă modul cum lucrurile se petrec în biologie ĭ dovedeşte în de-ajuns că ea este adevărată. Douĭ factorĭ principalĭ intră în doctrina transformistă: ereditatea şi variabilitatea.

Prin ereditate, în ştiinţă se înţelege caracterul de asemănare ce moşteneşte urmaşul de la părinţiĭ şi stramoşiĭ săĭ.

Prin variabilitate se înţelege acea calitate a organismuluĭ însufleţit de a'şĭ asocia nişte caractere nouĭ, pe carĭ nu le-a moştenit de la parinţiĭ săĭ şi pe carĭ nicĭ aceştia nu le-aŭ avut.

Cît priveşte eridetatea, avem o sumă de exemple prin carĭ se dovedeşte că nu numaĭ însuşirile anatomice se moştenesc, dar chiar şi cale fiziologice, precum şi unele însuşirĭ psihologice.

Spaţiul ne împiedică de a cita acĭ cîte-va din marele număr de pilde carĭ dovedesc ereditatea.

Intre variabilitate şi ereditate există o legătură strînsă şi o variaţiune se poate şi ea transmite pe calea eredităţeĭ.

Dacă legea naturală spune că un organ ia naştere din cauza uneĭ anumite necesităţĭ, cum se explică alt-fel existenţa organelor fără să îndeplinească o anumită funcţiune? Se explică prin moştenire şi tocmaĭ existenţa acestor organe dovedeşte naşterea anumiteĭ specĭ dintr'o alta anterioară la care aceste organe funcţionaŭ. — Maĭ tîrziŭ, încetînd funcţiunea, ele se atrofiază şi tind a dispare.

Studiul paleontologieĭ, a fosilelor, dovedeşte succesiunea transformărilor încercate de diferite specĭ, transformărĭ carĭ sînt în cea maĭ mare concordanţă cu legile şi doctrina transformistă.

### Darwinism şi Lamarckism

Darwinismul se bazează pe treĭ principiĭ, şi anume: Lupta pentru existenţă, ereditatea şi variabilitatea. In Darwinism factorul principal care determină transformarea speciilor este selecţiunea naturală. Din transformarea neîncetată a speciilor a rezultat înmulţirea lor, care a dat naştere unuĭ alt factor important şi anume, lupteĭ pentru traiŭ.

Variaţiunile se pot şi ele sub-divide în: moştenite şi cîştigate. Acele variaţiĭ născute din necesităţĭ perzistente şi de o durată maĭ mare, continuă a exista în mod îndelungat pentru a îndeplini perpetualitatea speciilor.

Teoria luĭ Lamarck se reduce în fond la următoarele treĭ considerante: 1) funcţiunea anumită determină un organ anumit, decĭ organul se naşte din necesitatea funcţiuneĭ, 2) mediul înconjurator este cauza producătoare de variaţiĭ, şi 3) necesitatea este cauza producătoare de acte. Comparînd ambele aceste teoriĭ, vedem că Neo-Darwinismul, în fruntea căruia putem număra, ca pe cel maĭ celebru, pe ereditul Veissman, satisface toate cerinţele cercetătorilor ştiinţificĭ.

Neo-Lamarckismul, care numără ca reprezintanţĭ pe Spencer Roux şi întreaga

școală americană, admite, ca în fie-ce specie, pe lîngă o sumă de tendinți ce se moștenesc, se transmite și tendința în animal de a varia.

*

Cele spuse aci sunt un rezumat palid al excelentei conferinți, ținută de profesorul Universităței din Iași, Doctorul Cantacuzino.

**Transformist.**

# CRONICA JUDICIARA

### Autor și editor

Publicistul Adolf Șteinberg a dat în judecată corecțională pe cunoscuta firmă tipografică *Dor. P. Cucu*, sub învinuirea că s'ar făcut pasibilă de delictul de contrafacere, și anume că 'i-a publicat fără voia și autorizația D-sale traducerea volumului *Higiena și Fiziologia căsătoriei* de cunoscutul Dr. Debay.

La judecată, lucrurile se încurcă. Șteinberg pretinde că el este autorul și deci proprietarul traducerei D-rului Debay și că răù și fără cale firma Dor. P. Cucu, 'i-a tipărit a doua ediție fără a se înțelege cu D-sa.

Pîrîta firmă povestește lucrurile alt-fel și anume că Șteinberg a fost însărcinat de către dînsa ca să 'i traducă scrierea lui Debay și că 'i-a plătit pentru această lucrare suma convenită între părți, și că așa fiind, odată lucrarea cumpărată, ea avea dreptul să o editeze ori și cînd și în ori cîte ediții ar voi, de oare-ce a devenit proprietară asupra ei.

Firma Cucu fusese dată în judecată pe cale corecțională și judecătorii văzînd că se discută dreptul de proprietate a scrierei, nu puteau face alt-fel de cît să achite pe inculpat, lucru care l'a și făcut Secția I-a a Tribunalului de Ilfov.

Hazul lucrului e că cei doui împricinați se ceartă asupra unui lucru care în definitiv nu le aparține? Ce ar zice autorul *adevărat* al cărței suscitate, D-rul Debay, dacă ar azista la această luptă de la munca sa?

D-rul Debay însă, dacă nu-ĭ mort, este departe de a se îndoui că lucrarea sa este tradusă în romînește și că asupra eĭ s'aŭ găsit chiar oamenĭ carĭ să găsească materie de proces.

**Ghițibuș.**

## Expozițiunea parisiană din 1900

PARIS, 5 Martie. — Camera a votat cu 425 voturĭ contra 69, totalul proiectuluĭ de expoziție de la 1900.

## Declarația cabinetuluĭ italian

ROMA, 5 Martie.—*Camera deputaților*. Tribunele sînt pline. D. di Rudini citește declarația guvernuluĭ care este foarte aplaudată.

Declarația zice că prima gîndire trebuie îndreptată către armata din Africa. Trimitem un salut plin de încredere și de speranță acesteĭ armate nenorocite dar viteze, condusă pe cîmpurile de bătaie cu o lipsa de preparațiune complectă. Orĭ-ce altă armată, a orĭ-căreĭ țări, ar fi trebuit să sucombe în asemenea condițiunĭ.

D. di Rudini zice că guvernul va urmări negociarile, în vederea păceĭ începute de predecesorul săŭ, cu prudență și demnitate, foarte hotărît să respingă orĭ ce propunere care ar aduce atingere onoareĭ sale.

Voim pacea, dar nu sîntem grabițĭ să stipulăm una orĭ-care ar fi ea; — pentru a obține pacea pe care interesul și prestigiul nostru ne-o impune, trebuie să ne preparăm de rezbel.

Prin urmare cerem un credit de 140 de milioane de francĭ, spre a putea face față cheltuelilor necesare pînă la 31 Decembre 1896.

*Nu vom urmări nicĭ o dată o politică de expansiune; nu vom aspira la cucerirea Tigruluĭ, renunțăm la protectoratul asupra Abisinieĭ, și aceasta în propriul nostru interes.*

In politica străină, vom urmări ca și maĭ 'nainte linie de conduită prudentă care ne-a procurat amicițiĭ și alianțe pe carĭ ne gîndim să le păstrăm cu credință.

Declarația face apel la virtuțile și la energia poporuluĭ italian (Aplauze)

D. Titoni prezintă un raport asupra proiectuluĭ de credit pentru Africa care se va discuta mîine.

*Senat.*—D. di Rudini citește aceeașĭ declarație ca și la Camera. Declarația este primită cu aplauze.

## Demisionarea ministeruluĭ sîrbesc

BELGRAD, 5 Martie. — Situația cabinetuluĭ este zdruncinată în urma unuĭ incident în chestiunea împrumutuluĭ. Regele va primi probabil demisiunea guvernuluĭ. Se crede că D. Novakovich va fi chemat să formeze un noŭ minister de afacerĭ.

La finele săptămîneĭ se va ține un consiliŭ de miniștri care va lua o decisiune definitivă în această privință.

## Din Bîrlad

Corespondență specială a ziaruluĭ *Adevărul*

**Colectiviștiĭ. — Oficiul stăreĭ civile. — Primarul și listele electorale. — Conservatoriĭ. — Un noŭ ziar.**

Amețițĭ de puterea căpătată ca din senin, colectiviștiĭ de la noĭ, în felul Oculteĭ de la centru, taie și spînzură atît în oraș cît și în județ.

Orĭ-care nu e dintre „aĭ noștri", este sacrificat pe altarul libertăților colectiviste. De la venirea liberalilor la cîrmă s'aŭ schimbat toțĭ funcționariĭ în serviciŭ de zecĭ de anĭ, fără să fie crutațĭ nicĭ ceĭ nevoiașĭ dar cinstițĭ. Orĭ-care imbecil de agent național-liberal a fost răsplătit cu cîte un oscior de comisar, ipocomisar, epistat, sergențĭ, toțĭ cu misiunea de a înscena la procese de contravențiunĭ, cetățenilor de altă opinie politică, că doară „aĭ noștri sunt la putere".

### Oficiul stăreĭ civile

La comună lucrurile sunt și maĭ hazliĭ. Era obicĭnuit orașul pînă acum să aĭbă în capul oficiuluĭ stăreĭ civile oamenĭ cu oare-care vază în oraș, grație programuluĭ colectivist de la casa obșteĭ; dascălul *Borș*, cîntăreț la o biserică, conduce azĭ maĭ cu *tererem* pe glasul al 8-lea serviciul stăreĭ civile.

### Primarul și listele electorale

Cea maĭ mare ispravă a actualuluĭ primar, D. Ghiță Vidră, este întocmirea listelor electorale. Ajutat de colegiĭ săĭ, șterge din liste pe unĭĭ cetățenĭ carĭ nu-ĭ plac, Așa, a șters din liste pe D. Vasile Constantinescu, sub ridicolul pretext că tatăl săŭ acum 30 anĭ era de națiune turcă, fără să ție seamă că pe motivul acesta ar fi putut șterge dintre cetățenĭ pe D. Panait Chenciu, al căruĭ tată era de națiune bulgară, și se știe doar că D. Chenciu e azĭ, ca și altă dată, membru în Parlamentul romîn. Simpla deosebire numaĭ, că Vasile Constantinescu nu e colectivist.

Primul lucru pe care 'l-a făcut actualul primar D. Vidra, a voit ca din 500 leĭ să-șĭ ridice salariul lunar la 600, pentru ca în schimbul acesteĭ sume să înregistreze petițiunĭ și să șteargă din listele electorale pe cetățeniĭ, carĭ nu se scaldă în apele colectiviste.

### Conservatoriĭ

De la retragerea regimuluĭ conservator, partidul din localitate se află în repaos.

Singurul C. C. Gheorghieș Emandi, vestitul satrap, pe care o bună parte din lume 'l credea trecut la odihnă, ca un sihastru, fie chiar și în monastirea Văratecul, a reînviat și nu se astimpără crezînd că va veni vremea să maĭ oblăduiască acest județ ca altă dată.

### Un noŭ ziar

In urma uneĭ întrunirĭ de cîțĭ-va, în casele conuluĭ Gheorghieș, s'a hotărît a se scoate un noŭ ziar „Viitorul" care va apare, se zice, în curînd.

O furtună de nemulțumirĭ a isbucnit între ceĭ-l'alțĭ membri, printre carĭ se pot enumera d-niĭ Maior Pruncu, Lupu Costache, Grigore Șuțu și alțiĭ, carĭ în nicĭ un chip nu vor a se îngloba la carul bătrînuluĭ Emandi.

**Plotin.**

## Situația în Egipt

PARIS, 5 Martie.—La consiliul de miniștri, D. Berthelot a citit o scrisoare a lorduluĭ Dufferin anunțîndu-ĭ proiectul de expediție din Dongola.

D. Berthelot s'a dus apoĭ la ambasadorul Mareĭ Britaniĭ, căruia 'i-a cerut informațiunĭ asupra cauzelor și scopuluĭ expedițieĭ. Afară de asta 'i-a atras atențiunea asupra gravităței consecințelor aceste expedițiunĭ.

LONDRA, 5 Martie. — Se anunță din Cair *Agenției Reuter* că autoritățile militare egiptene continuă cu activitate preparativele expedițieĭ din Wadihalfa. Aprovizionările necesare pentru concentrarea trupelor la Wadihalfa vor cere 3 saŭ 4 săptămînĭ. Expediția va fi comandată de Kitchener-pașa, comandantul-șef al armateĭ egiptene.

## BULETIN ATMOSFERIC

**Institutul meteorologic**

*București, 4 Martie 1896, 12 ore ziua*

| | |
|---|---|
| Inălțimea barometrică la . . . . . | 0°.760.4 |
| Temperatura aeruluĭ C° . . . . . | 11°.8 |
| Vîntul: potrivit de la W | |
| Starea ceruluĭ: senin | |
| Temperatura maximă de erĭ | 11° |
| » minimă de astăzĭ | —1° |
| Temperatura la zeĭ a variat între | 15° și — 4° |

In partea de cîmp a Munteniei și în Oltenia timp foarte frumos, în cele-l'alte părțĭ variabil și maĭ mult închis. La Bacău, Păucești-Dragomirești, Sinaia, a fost ceață. In cîte-va localitățĭ din Moldova de sus și din părțile muntoase a căzut puțină zapada, iar pe une locurĭ ploaie. Barometrul a crescut cu 2—3 milimetri în Oltenia, în cele-l'alte părțĭ aproape staționar.

# CRONICA

### Predica luĭ Ghenadie

Intre manuscrisele de pe masa sub-semnatuluĭ s'a rătăcit unul care devine cu următorul titlu: *Predica ținută de P. S. Ghenadie, al Romînieĭ Mitropolit primat, al Ungro-Vlahieĭ Mitropolit și al plaiurilor Exarh.*

Predica este făcută pe tema porunceĭ a șaptea, care știut este de orĭ-ce bun creștin că sună: *Să nu furĭ.* Această predică a fost rostită cu ocaziunea aniversăreĭ deventreĭ la scaunul de arhierie a P. S. Ghenadie.

Dăm dintr'însa pentru pliroforisirea dreapt-credincioșilor rîndurile care maĭ jos urmează:

„Adevărat e căcĭ scris este: aceluĭa ce va fura cel maĭ mic lucru, ce al aproapeluĭ săŭ este, o mînă i se va tăia și din obștea drept-credincioșilor izgonit va fi, — dar trebuiește deosebire să se facă.

„Una fiind acel care o nelegiuire a făcut, el poate s'o ispășească iertîndu-șĭ singur păcatele. Căcĭ dacă dat îĭ este luĭ de sfîntul duh de a ierta tutulora, după vorba prea sfinților apostolĭ: „și ce vețĭ dezlega, dezlegat va fi", cu atît maĭ vîrtos îșĭ poate el ierta sie-șĭ.

„De aceea, drept-credincioșilor și întru Christos frațĭ, nu vă uitațĭ în gura clevetitorilor și a celor de la turma noastră rătăcițĭ — căcĭ o cristelniță dac'am dezlegat, dezlegată a rămas, și un fișic de banĭ dac'am legat, legat a rămas în brăcinarul luĭ Nădejde, după vorba prea sfinților apostolĭ.

„Vedețĭ că neadevărate's cele ce spun necredincioșiĭ, căcĭ noĭ păcatele ni le-am iertat, iar pe dînșiĭ în temeiul putereĭ noastre arhierești 'i-am blestemat.

„Aleluia!"

**Int.**

# INFORMAȚIUNI

In cursul săptămîneĭ viitoare, se zice că D. Al. Lahovari, care actualmente se află la Paris, va sosi în Capitală fiind chemat de amiciĭ săĭ politicĭ în vederea alianțeĭ dintre conservator-junimiștĭ și radicalĭ.

### Retragerea D-luĭ Catargiu

Cu această ocaziune se va discuta despre fuzionarea junimiștilor cu conservatoriĭ, precum și în privința proclamăreĭ nouluĭ șef al partiduluĭ conservator în locul D-luĭ Lascar Catargiu, care e hotărît a se retrage în curînd din viața politică,

### Viitorul șef

Circulă deja versiunea că conservatoriĭ tinerĭ sînt de părere a recunoaște de șef pe D. Carp.

Conservatoriĭ bătrînĭ însă se opun din răsputerĭ la realizarea acestor ideĭ, preferind să stea maĭ mulțĭ anĭ în opoziție, de cît a încredința șefia partiduluĭ D-luĭ Carp.

### Un congres

Această chestiune, după ce va fi discutată în consfătuirĭ intime, va fi pusă și în discuția membrilor partiduluĭ conservator din țară, carĭ după sărbătorĭ vor fi invitațĭ a veni la Bucureștĭ pentru a-șĭ da părerile într'un congres care se va ține în acest scop. In acest congres se va lua o hotărîre definitivă în privința șefieĭ partiduluĭ conservator.

Miercurĭ 6 Martie, orele 9 seara, D. Dr. Obreja va ține la institutul de Bacteriologie a treia conferință a sa.

D. general Gorjan, comandantul divizieĭ a 7-a, Roman, va fi pus la retragere din oficiŭ pe ziua de 1 Aprilie, de oare-ce a împlinit 40 de anĭ de serviciŭ.

### Recunoașterea legatuluĭ Agaricĭ

*In ședința de Joui, Academia a primit legatul Agaricĭ prin care se lasă o avere de 500 000 leĭ, destinațĭ fondăreĭ unuĭ internat pentru instruirea copiilor de țăranĭ, legat despre care noĭ am vorbit pe larg într'un articol de reportaj.*

*Ședința a fost foarte furtunoasă. D. Dim. A. Sturdza a vorbit* două ore *în contra legatuluĭ, rugând pe membri a nu-l primi.*

*D. Aurelian a combătut pe D. Sturdza, arătând importanța acestuĭ legat, care, nerecunoscut de Academie, va fi dat pe mâna moștenitorilor carĭ d'abia așteaptă acest lucru.*

*Academia a procedat apoĭ la vot, care a fost contra dorințelor D-luĭ Sturdza.*

*Rugăm pe* Gazeta *să bine-voiască a ne dezminți.*

D. Ghelmegeanu, prefectul județuluĭ Mehedințĭ, a cerut dizolvarea consiliuluĭ comunal din Turnu-Severin. Pentru a reuși în opera sa, a făcut un adevărat rechizitoriŭ în contra D-luĭ Ilariu Isvoranu, pe care îl taxează de necredincios partiduluĭ liberal, și termină spunînd că majoritatea consilierilor e amicĭ de aĭ săĭ, și nu daŭ un singur vot fără a consulta pe șefuĭ lor.

Maĭ mulțĭ soldațĭ din regimentul 16 Suceava, batalionul III, compania 10, ni se plîng că D. căpitan Bălăceanu se poartă într'un mod cît se poate de revoltător cu soldațiĭ din companiа luĭ. Pentru cel maĭ mic lucru, pune de îĭ bate și schingiuește fără milă.

Erĭ s'a distribuit în Cameră proiectul de lege pentru modicarea unor articole din legea jandarmerieĭ rurale.

D. căpitan Pietraru, noul atașat militar pe lîngă legațiunea din Paris, va pleca în curînd la postul săŭ; iar D. major D. Valeanu, rechemat în țară pentru a 'șĭ face stagiul la un regiment de cavalerie, va fi avansat la gradul de locotenent-colonel, la reg. 1-iŭ roșiorĭ.

*D. Sturdza întîmpină cele maĭ marĭ dificultățĭ cu privire la schimbările ce proiectează să facă în corpul diplomatic.*

*Diferite combinațiĭ pe carĭ le-a supus regeluĭ aŭ fost dezaprobate, de oare-ce regele, mulțumindu-se cu starea actuală, se teme ca nu cum-va D. Sturdza, prin ușurința sa, să 'l compromită în străinătate, după cum 'l-a compromis în țară.*

## Din Brăila

*Serviciul telefonic al „Adevĕruluĭ"*

*5 Martie 1896—ora 6 seara.*

### Crimă înfiorătoare

Erĭ noapte, un anume Petru Popescu, muncitor în gară și om de încredere al D-luĭ Gh. Ragata, casierul găreĭ, ducîndu-se la locuința acestuĭa, a luat la bătaie pe servitoarea Maria Bogă, a legat-o și punîndu-ĭ apoĭ cîrpe în gură, a dus-o în pivniță, unde a strangulat-o.

Reîntorcîndu-se la locuința D-luĭ Ragata, criminalul a stricat cu un topor scrinul din care a furat suma de 300 leĭ iar dintr'o ladă vr'o 40 de leĭ aĭ servitoareĭ. Apoĭ criminalul s'a făcut nevăzut.

Tîrziŭ, D. Ragata, venind acasă, după multe cercetărĭ a aflat de cele întîmplate și a anunțat parchetul.

Din ordinul procuroruluĭ și judecătoruluĭ de instrucție, victima a fost scoasă din pivniță și, după cercetările făcute, a fost trimisă la spital.

Poliția urmărește pe asasin.

Erĭ, tribunalul de Buzăŭ a hotărît ștergerea din listele electorale a D-luĭ N. C. Stătescu, deputat, pentru motivul că e falit nereabilitat.

D. Urinowsky, șeful biurouluĭ vînzărilor de la ministerul domeniilor, dîndu-șĭ demisia din acest post, a fost numit subdirector la Banca Agricolă.

## BURSA DIN BUCURESCI

Cursul de la 5 Martie (17 Martie) 1896

| | | | |
|---|---|---|---|
| 5% Renta r. p. | 102 1/8 | Act. B. Agricole | — |
| 5% Renta am. | 100 1/4 | Dacia-România | — |
| 5% » (92—93) | — | Naționala | — |
| 5% » am. | — | Patria | — |
| 6% Obl. rur. | 102 | Construcții | — |
| Pensiunĭ | 288 | SCHIMB | |
| 5% Obl. c. Buc. | 97 1/4 | Londra | 25.32 1/2.30 |
| 5% » (1890) | 97 3/4 | Paris | 100.50.30 |
| 5% Func. rur. | 92 1/4 | Viena | 209 3/4 1/2 |
| 5% » urb. | 101 | Berlin | 123.65.50 |
| 5% » » | 88 1/2 | Belgia | 99.40 |
| 5% » Iașĭ | 81 1/4 | Scont B. a. | 8 |
| 5% Obl. bazalt | — | Avans. » v | 6 |
| Banca Naț. | — | » Cr. dep. | 5 1/2 |

## D'ale armateĭ.

Cu începere de la 1 iŭ Aprilie, se va forma pe lîngă fie-ce regiment de infanterie, un al 4-lea batalion de milițiĭ, care va fi concentrat odată pe an cu ocazia marilor manevre de toamnă.

*

Toțĭ comandanțiĭ trupelor călărĭ din garnizoană aŭ intervenit pe lîngă D. Colonel Macarovici, comandantul pieței București, pentru a lua înțelegere cu directorul Cercului Regal să organizeze maĭ multe reprezentațiunĭ speciale la care să poată azista, cu prețurĭ reduse, soldațiĭ din acele regimente. Aceste reprezentațiunĭ aŭ de scop de a dezvolta gustul equitațiuneĭ la tineriĭ noștri călărețĭ.

*

Pe viitor eleviĭ școalelor militare din clasele a 4-a, 5 a, 6 a și a 7-a vor putea trece în clasele corespondente în liceele reale ale Statuluĭ. Ceĭ din a 7-a vor fi autorizațĭ a trece și bacalaureatul real.

## ȘTIRI MARUNTE

* Maĭ mulțĭ elevĭ aĭ Conservatoruluĭ de declamație din Bucureștĭ vor da Mercurĭ în R.-Sărat, o reprezentație teatrală. Se va juca: *Nebuniile amoroase.*

D. C. Stoicescu, ministrul lucrărilor publice, a cerut Camereĭ un împrumut de un milion de leĭ pentru formarea unuĭ dok plutitor la Galațĭ, care să serve pentru repararea bastimentelor.

* D. Langer, secretar al Cercului Regal Romîn, ne face cunoscut că Sîmbătă 9 Martie, va avea loc o reprezentație extra-ordinară de gală, în folosul **Fundațiuneĭ „Carol-Elisabeta"**, și că venitul a esteĭ reprezentațiĭ aparține întreg Fundațiuneĭ. La această reprezentație vor azista M. M. L. L. Regele și Regina, Principele și Principesa.

* D. prof. Dr. Manolescu va ține o conferință, publică despre *Cristalin și cataractă*, Joĭ 7 curent ora 9 seara, la institutul bacteriologic.

Biletele de intrare se gasesc la institut.

*Interniĭ spitaluluĭ *Caritas* ne roagă să publicăm următoarea declarațiune:

Față de manoperele de carĭ uzează uniĭ din membriĭ spitaluluĭ „Caritas" de un scurt timp, căutînd a jicni în demnitatea d-lor doctorĭ Schachman și Westfried, pentru a-ĭ înlătura din acest spital ce'l conduc cu atîta distincțiune, interniĭ spitaluluĭ neputînd tolera ca niște persoane carĭ nu pot aprecia meritul d-luĭ dr. Schachman și sîrguința depusă de amîndoĭ, ținem a face următoarea declarațiе:

*Intențiunea noastră, venind ca internĭ în acest spital, a fost de a fi alăturĭ de eminentul clinician d. dr. Schachman, pentru a ne folosi de vastele d-sale cunoștințĭ, recunoscute de umea savantă medicală și de aceea nu putem fi de cît solidarĭ cu domniĭ doctorĭ*

Credem a face această declarațiune și în numele studenților în medicină evreĭ.

*Interniĭ spitaluluĭ „Caritas".*

---

FOIȚA ZIARULUĬ „ADEVERUL"

# CRONICA DE JOI

## Literatura și Artele Romîne în a doua jumătate a Secoluluĭ XIX.

Ramurile de activitate publică ale uneĭ societățĭ se pot compara cu deosebitele organe de viață ale unuĭ individ. De exemplu, economia și comerțul se pot compara cu organele de hrană, cu stomachul; armata cu puterea musculară, cu pumniĭ ș.c.l. Literatura frumoasă și artele se pot compara cu obrazul, cu acea parte din dărătul căreia stă mecanismul superior, aparatul gîndiriĭ.

Precum un individ nu se prezintă într'o societate de cît cu fruntea 'nainte, iar nu cu burta saŭ alt-fel, asemenea o societate umană se prezintă în fața lumiĭ întregĭ cu organele sale intelectuale, cu gîndirea sa, a căreĭ expresie întreagă sunt literatura frumoasă și artele. Acestea sunt niște puterĭ menite să trăiască maĭ departe chiar de cît societatea care le-a produs, ca și amintirea uneĭ frumoase și nobile figurĭ multă vreme după moartea persoaneĭ.

Intre toate ramurile de activitate la noĭ, carĭ s'aŭ dezvoltat în așa vertiginos mod de vre-o două deceniĭ încoace, fără îndoială că artele și literatura frumoasă țin locul întîiŭ. Comerțul nostru a avut să treacă prin multe crize, ca și agricultura și industriile eĭ derivate; armata, deși în continuŭ progres, tot lasă încă de dorit în privința moravurilor disciplinare; școala merge binișor; știința se ține sus. Literatura și artele se poate cu siguranță spune că strălucesc în mod cu totul deosebit.

Avem o bogată și complexă literatură; avem o mișcare artistică extraordinar de activă

La ce se datorește acest îmbucurător fenomen social? De sigur gustuluĭ societățiĭ noastre, națiuniĭ noastre, susținut și dezvoltat prin o cultură sistematică.

Plugarul, după ce șĭ-a cules recolta datorită binecuvîntăteĭ țarine și sudorilor luĭ, stă să facă socoteală, să-șĭ cîntărească bunul și să-șĭ dea seama pe îndelete de cîștig.

Tot așa, după anĭ de producerĭ intelectuale, de literatură, de artă, o societate trebuie să se uite cu satisfacție înapoĭ și să caute a șĭ da seama de bogățiile îngrămădite — e un fel de catagrafie, care trebuie făcută neapărat din cînd în cînd.

Aci vine rolul criticuluĭ și istoricуluĭ.

Noĭ credem că a venit vremea să facem această catagrafie. Sfîrșitul veacuĭuĭ se apropie; trebuie numaĭ decît să avem o rațională istorie critică asupra vasteĭ mișcărĭ literare și artistice în Romînia în ultima jumătate a acestuĭ veac.

Fără îndoială că nu avem pretenția să facem o operă completă și desăvîrșită. Vastitatea materieĭ nu s'ar putea mulțumi cu cadrul strîmt al cîtor-va cronice de ziar. Voim să facem maĭ mult un manual, care să prezinte pe scurt mișcarea noastră intelectuală în liniamentele eĭ generale.

Credem că ne vom fi îndeplinit o datorie patriotică publicînd în cîte-va articole încercarea noastră critico istorică: *Literatura și Artele romîne în a doua jumătate a sec'eĭ XIX, în treĭ capitole.*

Fiind-că ilustrațiunile noastre literare sînt în genere modeste, vom trece cu multă discreție asupra numelor de persoane și ne vom mărgini a expune și judeca dintr'odată complexul general. Despre critice și analize parțiale a uneĭ anume opere, de sigur nu poate fi vorba.

Planul lucrăriĭ va fi acesta: *I. Poesia, Romanul, Novela, Drama și Critica literară; II. Pictura, Sculptura și Arhitectura; III. Muzica și Teatrul.* Apoĭ, se înțelege, *Conclusie.*

* * *

Inainte de a intra însă în materie, cerem voie cititorilor pentru cîte-va micĭ lămurirĭ introductive.

Maĭ întîiŭ o întrebare: nu e așa că de cît să aĭ o mie de cititorĭ mediocri e maĭ bine să aĭ o mie și unu de scriitorĭ bunĭ? nu e așa că decît o sută de amatorĭ e maĭ bine să aĭ două sute de artiștĭ și tot atâția criticĭ? Eĭ bine! la noĭ, din norocire, așa este; nu avem pe aceĭ cititorĭ, dar îĭ avem pe aceștĭ scriitorĭ; n'avem amatoriĭ, dar avem artiștiĭ, avem criticiĭ!

Romînul este născut poet, s'a fost zis odinioară.

Odinioară! e mult de atuncĭ!

De atuncĭ și pînă astă-zĭ a trecut vreme; un an a fost roditor cât un veac pentru avîntul cu care acest popor s'a aruncat, ca o Andromedă dezlănțuită, pe coapsa fugosuluĭ Pegaz, pe calea fără de capăt cunoscut a progresuluĭ! Societatea noastră a progresat! Astă-zĭ romînul este născut poet și critic, cîte odată și biciclist. El mînuiește cu aceeașĭ dexteritate versul și proza; el înțelege cu o egală siguranță, nicĭ odată desmințită, toate ramurile de artă—tot ce e mare, bun, adevărat și frumos!

Frumosul! a! frumosul! Frumosul nu e de cît marele, bunul și adevărul în mișcare, precum zicea favoritul elev al victimeĭ demagogieĭ și tiranieĭ ateniane, moștenitorul intelectual al sublimuluĭ băutor de cucută,—divinul Platone.

Care romîn nu a publicat ceva?

Cine n'a criticat tot?

Cine e acela dintre noĭ, mare, mic, tînăr, bătrîn, bărbat, femeie, de ambe sexe, care, fără să aĭbă nicĭ o daraveră cu preoțiĭ Temideĭ legate la ochĭ, n'a admirat totușĭ acel mirific monument de pe splaiul rîuluĭ cu apă dulce, pe care îl numim Palatul Pașilor-pierduțĭ, fericițĭ cînd nu ne pierdem acolo de cît pașiĭ?

Cine e acela care nu așteaptă cu nerăbdare atît marea frescă a Ateneuluĭ Romîn, cît și marele palat al Domeniilor de pe bulevard, cu capricioasele și fantasticele sale învelitorĭ prismo-piramidale, între carĭ două micĭ cupole, în unghiurile interioare ale aripelor, arată clar trecătorilor uzul intim la care sînt destinate încăperile de sub ele?

Cine n'a plîns la dărîmarea monumentaluluĭ Turn al Colțeĭ, operă titanică a soldaților învinsuluĭ de la Pultawa, svăpăiatul eroŭ nordic, *Charles Douze*, cum zice patriarchul de la Ferney, cum zice marele și nemuritorul Voltaire? și cine n'ar fi fost în stare să strige: sacrilej! de treĭ orĭ sacrilej! cînd ar cuteza cine-va să se atingă de bisericuța Stavropoleos, modest ascunsă la spatele giganticuluĭ palat al Telegrafelor, Telefoanelor și Poștelor,—și acela o minune!— de acea micuță bisericuță, acel giuvaer, acea perlă fină de artă bizantină, acel exemplar unic de o puritate de stil impecabilă, care înlocuiește maiestatea greoaie a catedraleĭ gotice de sub cerul plumburiŭ al Norduluĭ prin o grație particulară operelor ivite, *écloses*, sub cerul totdeauna limpede, cald și albastru ca peruzeaua din inelul unuĭ strălucit Harun-al Rașid,—acest monument în fine, care are, pe lîngă farmecul frumuseții artistice, darul sfînt de a ne inspira o adîncă simțire sufletească noă, strănepoților pietoșĭ, la amintirea duioasă a vitejiilor și iubiriĭ de moșie, de neam și de credință ale întru fericire repauzaților noștri voevozĭ?

Cine oare, amice Gion? Cine, bunul meŭ amic? Cine? Mizericordie divină!

Ar fi pe atît de bizar pe cît de straniŭ să fie acela un romîn!.. Nu! Să depărtăm aceste gîndurĭ pesimiste! să nu ne lăsăm a fi atinșĭ de neagra boală a veacului! Pesimismul este lipsa de viagă, lipsa de avînt, lipsa de curaj, lipsa de speranțe, lipsa de viitor!

Nu! să avem avînt! Da! să avem curaj! Să avem maĭ ales speranța că putem răspunde, doamnelor și domnilor, hotărît la întrebările de maĭ sus,—întrebărĭ de la carĭ atîrnă viitorul nostru intelectual, cultural, național,—ast fel: acela nu poate fi un romîn, nu poate fi decît un străin!!

Joia viitoare, doamnele mele și domniĭ meĭ, intrăm în materie. Capitolul întîiŭ: *Poesia, Romanul, Novela, Drama și Critica literară.* Pe Joĭ dar! La revedere...

**Luca.**

## SALA DE DEPEŞI

6 Martie

### ULTIMELE NOUTĂŢI AFLATE SPRE VÎNZARE

| | |
|---|---|
| **Montorgueil**, Demi Cabots, le caffé concert, le cirque, les forains | Leĭ 3.50 |
| **Silvestre**, Le nu de Rabelais | » 5.— |
| **Shaw**, Histoire de la monnaie | » 7.50 |
| **Mendel**, Agenda du photographe | » 1.25 |
| **Wolff**, Astronomie et geodesie | » 10.— |
| **Jules Mary**. Miséricorde | » 3.50 |
| **Glumplovicz**, Éléments de sociologie | » 8.— |
| **Villey**, Le socialisme contemporaine | » 4.— |
| **Theuriet**, Fleur de Nice | » 3.50 |
| **Cojal**, Les nouvelles ideés sur la structure du système nerveux chez l'homme | » 4.— |
| **Caran d'Ache**, Les lundis, album ilustrat | » 3.50 |
| **Laborde**, La lutte contre l'alcoolisme | » 1.50 |
| Almanach Hachette pe 1896 | » 1.50 |
| **Sudermann**, Le moulin silencieux | » 3.50 |

# INTIMPLARI

**Criminal prins.**— Poliţia din Rusciuk a avizat pe cea din Bucureştĭ, că în acel oraş s'a prins un oare-care Dumitru Vasiloff ale căruĭ semnalimente sînt identice cu ale criminaluluĭ Toma Theodorescu, autorul asasinatuluĭ din Calea Rahoveĭ.

Acest Vasiloff ar fi declarat că a venit din Bucureştĭ, trecînd frontiera cu un paşaport pe numele Micloş Ianoş, domiciliat în str. Sf. Gheorghe.

Poliţia bulgară a cerut fotografia criminaluluĭ.

**Crima din Şoseaua Basarab.**—Din Tîrgu-Jiu se telegrafiază că autorităţile de acolo aŭ arestat pe un individ fără căpătîiŭ bănuit a fi autorul crimeĭ din şoseaua Basarab.

Individul va fi trimis zilele aceste în Bucureştĭ.

# EDIŢIA III

# Ultime Informaţiuni

*La întrunirea ce-a avut loc aseară Marţĭ, la d. Fleva şi la care aŭ azistat vre-o treĭ-zecĭ şi cincĭ de deputaţi şi senatorĭ, tribunul a comunicat celor de faţa ca regele a chemut erĭ pe d. Sturdza la Palat şi 'ĭ-a declarat că fiind suferind, are absoluta nevoĭe de a pleca, cît de curînd, în streinătate.*

*In consecinţă a cerut d-luĭ Sturdza să facă ast-fel în cît Corpurile legiuitoare să fie închise cel maĭ tîrziŭ la 16 Martie. cu rezerva căĭ daca va fi nevoĭe, ele sa fie convocate în sesiune extra-ordinară după reîntoarcerea regeluĭ în ţară.*

*D. Sturdza, servil ca în tot-d'a-una, 'şĭ-a luat sarcina să facă a se vota şi budgetele pînă atuncĭ.*

*E probabil ca d. Sturdza să ceară Corpurilor legiuitoare ca să voteze budgetele în bloc, atît pentru a complace regeluĭ, cît şi pentru a putea contracta în streinătate un împrumut a căruĭ realizare depinde de la echilibrarea şi votarea budgetuluĭ.*

**K. Porter.**

D. Ernest Vîrnav, prefectul de Roman, s'a hotărît a demisiona, în urma dificultăţilor ce i-se fac zilnic de D. Stolojan.

Inlocuitorul săŭ va fi D. C. Iliescu.

Serviciul antropometric, care după o dispoziţie a D-luĭ ministru al justiţieĭ urma să fie desfiinţat pe ziua de 1 Aprilie, a fost prevăzut din noŭ în budget de către comisiunea budgetară a Camereĭ.

Din Piatra.-N nĭ se comunică moartea doctoruluĭ D. Cantemir, proprietarul staţiuneĭ balenare Bălţăteştĭ şi alesul colegiuluĭ I-iŭ de Senat din jud. Neamţu.

D. Efrem Ghermani vînează prefectura de Vlaşca.

D. Sturdza însă se opune, de oare-ce crede că numirea D-luĭ Ghermani ar da loc la o nouă alegere al căreĭ rezultat e foarte de temut în faţa dezbinărilor dintre partizaniĭ liberalĭ din Giurgiu.

*D. C. I. Diamandy, secretar al legaţiuneĭ din Berlin, a fost mutat în aceeaşi calitate la Viena; iar D. I. N. Trăsnea Grecianu, şef de biuroŭ în administraţia centrală a ministeruluĭ de externe, a fost numit cancelar al consulatuluĭ din Rusciuk.*

D. Jean Ghyka va fi numit inspector pe lîngă Eforia spitalelor din Capitală.

### Premiarea luĭ Eugen Brote

Academia Romînă a pus la concurs încă din anul trecut pentru un premiŭ de 5000 de leĭ cea maĭ bună scriere despre *„Chestiunea romînilor din Ungaria şi Transilvania“.*

Printre alte scrierĭ asupra acestuĭ subiect este şi una a Domnuluĭ Eugen Brote, cunoscuta unealtă a Domnuluĭ D. Sturdza, o lucrare incompletă şi compilată după *Istoria Transilvaniei*, după „Memoriul“ luĭ Gh. Bariţiu şi „Memorandul“ luĭ Iuliu Coroianu.

D. Sturdza a asigurat pe Brote că lucrarea sa va fi premiată de Academie.

*Tribuna* din Sibiŭ întrebîndu-se dacă Academia Romînă poate sa premieze opera diplomatuluĭ din Răşinarĭ, răspunde *nu* şi iată cum motivează aceasta ziarul din Sibiŭ:

Nu—pentru-că e la mijloc o chestie de demnitate pentru toţĭ Romîniĭ: aceea de a se şti dacă un om, care a făcut o încercare criminală de trădare a chestieĭ naţionale,— încercare fie şi neizbutită, dar nu din cauza luĭ neizbutită — poate primi din partea celuĭ maĭ savant corp al naţiuneĭ noastre lauriĭ triumfătoruluĭ, pentru o compilaţie-polemică, orĭ-care ar fi valoarea eĭ.

Nu,—pentru-că e la mijloc o chestie de înaltă moralitate şi onestitate politică: aceea de a şti dacă Academia-Romînă, (care 'şĭ-a ridicat vocea eĭ autorizată în faţa lumeĭ civilizate, atuncĭ, cînd duşmaniĭ noştri continuaŭ cu înverşunare a îngrămădi prigonirĭ peste prigonirĭ, nedreptăţĭ peste nedreptăţĭ şi sălbătăcĭ peste sălbătăciĭ asupra poporuluĭ romînesc din Transilvania şi Ungaria şi asupra celor ce-ĭ apăraŭ drepturile luĭ cele maĭ sfinte), consfinţeşte, da saŭ ba, purtarea unuĭ dezertor-fugar de pe arena acestor lupte, care de departe, dela adăpostul prigonirilor, calcă în picioare tot ce noĭ de atîta vreme, cu muncă şi sacrificiĭ de tot felul, am facut, tot ce el însu-şĭ a susţinut în cartea depusă spre premiare şi care individ caută să ne vîndă în ascuns guvernuluĭ maghiar trecînd cu dispreţ peste capetele noastre, peste capetele întreguluĭ popor romînesc şi nesocotind toate dorinţele, interesele şi aspiraţiile sale.

Nu, de o mie de orĭ nu. Academia Romînă nu poate să premieze opera unuĭ asemenea om.

Nu e vorba aicĭ numaĭ şi numaĭ de 5000 de leĭ; e vorba, cum am maĭ spus-o, de o chestie de demnitate, de o chestie de înaltă moralitate şi onestitate politică.

„Tribuna“ spune apoĭ că nu se împotriveşte faptuluĭ ca D. Brote să capete cîte-va miĭ de leĭ. dar să i-se dea de poliţia secretă din Bucureştĭ saŭ din Pesta, căcĭ Academia Romînă nu are fondurĭ pentru recompensarea trădătorilor de neam.

*Un număr de peste două-zecĭ de ţăranĭ, implicaţĭ în revolta de la Poiana, aŭ fost arestaţĭ pentru a fi trimişĭ înaintea Curţeĭ cu juraţĭ.*

*Se ştie că crima ce se impută acestor oamenĭ roşĭ de sărăcie este că aŭ îndrăznit* să ceară pămînt.

D. Alt Tătăranu, prefectul jud. R.-Sărat, a venit în Capitală pentru a cere D-luĭ ministru de interne destituirea tutulor subprefecţilor şi înlocuirea lor prin maĭ multe rude şi protejaţĭ de aĭ D-sale.

Cererea D-luĭ Tătăranu e susţinută de D-niĭ Popescu, deputat, şi G. Lupulescu, senator.

*După generalul Anghelescu a venit rîndul generaluluĭ Racoviţă de a cere reintegrarea sa în armată, pentru motivul că n'avea 40 de anĭ împlinițĭ cînd a fost pus în retragere.*

*Se pare că regele se opune cu totul acesteĭ reintegrărĭ.*

Astă-zĭ la orele 2 după amiazĭ s'a făcut înmormîntarea luĭ Constantin Ressu, fost primar şi deputat în maĭ multe sesiunĭ.

Defunctul era în vîrstă de 52 de anĭ. Ressu lasă în urmă-ĭ o familie numeroasă şi săracă.

### Legea înaintărilor în armată

**Legea în secţiunĭ. — Respingerea legeĭ. —Ce zice guvernul?—Nemulţumirea ofiţerilor, — Teama guvernuluĭ.—O întrebare.**

#### Legea în secţiunĭ

Zilele acestea s'a discutat în secţiunile Cameieĭ legea înaintărilor în armată. Guvernul, dorind a aduce şi în desbaterile Camereĭ cît de curînd, această lege, a cerut D-lor deputaţĭ să se ocupe de ea maĭ înainte de a venĭ în discuţie budgetele.

#### Respingerea legeĭ

Toate secţiunile Camereĭ aŭ respins legea, pentru motivul că este foarte defectuoasă.

Prin această lege, ofiţeruluĭ nu 'ĭ se asigură nimic în viitor, poate fi orĭ cînd lăsat pe drumurĭ şi scos la pensie după placul orĭ-căruĭ ministru. De asemnea înaintarea e supusă unor condiţiunĭ foarte dificile şi se deschide drum larg protecţiuneĭ, pe cînd meritul şi vechimea sînt lăsate pe al douilea p'an.

O parte din deputaţĭ amicĭ aĭ generaluluĭ Budişteanu şi sprijinitorĭ aĭ guvernuluĭ aŭ încercat să introducă modificărĭ în această lege, însă le-a fost imposibil. Atuncĭ aŭ sfătuit pe ministru a nu maĭ inzista de loc pentru trecerea eĭ prin secţiĭ, căcĭ va fi cu siguranţă respinsă în Cameră.

#### Ce zice guvernul?

Dar nicĭ guvernul nu e pentru această lege. D. Sturdza, consultat de maĭ mulţĭ deputaţĭ în privinţa respingereĭ saŭ a adoptăreĭ legeĭ, a răspuns să facă cum vor crede maĭ nimerit. Absolut nicĭ o inzistenţă nu s'a făcut de vr'un ministru pentru primirea legeĭ. Singur generalul s'a milogit, dar n'a putut atrage pe nimenĭ în partea sa.

#### Nemulţumirile ofiţerilor.

Indiferenţa guvernuluĭ faţă cu această lege se explică prin feptul că atît ofiţeriĭ superiorĭ cît şi ceĭ inferiorĭ sînt foarte nemulţumiţĭ de această lege.

Eĭ aŭ protestat contra eĭ, aŭ trimis o sumă de petiţiĭ prin carĭ cer respingerea legeĭ şi aŭ însarcinat pe câţĭ-va ofiţerĭ superiorĭ a interveni direct pe lîngă guvern pentru retragerea legeĭ.

#### Teama guvernuluĭ

Guvernul, temîndu-se ca din această cauză să nu rezulte cine ştie ce consecinţe funeste, a sfătuit pe general ca să'şĭ retragă legea, lucru pe care generalul 'l va şi face, maĭ ales în urma atitudineĭ pe care secţiunile a avut-o faţă cu legea sa.

#### O întrebare

Un deputat cunoscut ocultist, fiind întrebat între altele dacă generalul faţă cu respingerea legeĭ de către secţiĭ maĭ poate rămînea în minister, a răspuns următoarele;

Legea aceasta e atît de rea, în cît preferim de o mie de orĭ pe cea vechie. Generalul ar face bine să se retragă, căcĭ de cînd e ministru, nu s'a făcut prin nimica însemnat.

A dovedit prin legile ce le-a adus că e incapabil da o reformă serioasă, şi sunt atîţia oamenĭ de valoare cerĭ l'ar putea înlocui.

**Dud.**

*Berarul Mircea, văzând că reclamaţiunile sale adresate de repetite orĭ parchetuluĭ cu privire la portretul luĭ Şabeki asemănător cu mutra D-sale nu sîat luate în consideraţie, faptul neputînd fi calificat drept delict, a cerut direct preşedinteluĭ Curţeĭ cu juraţĭ darea în judecată a* Adevăruluĭ *solicitând şi* ceva sume respectabile *drept despăgubirĭ.*

*Procesul este fixat pentru ziua de 9 Martie.*

*Cu introducţie decĭ în procesul senzaţional Olga-Lăţescu, care se va judeca la 16 Martie, publicul va azista poĭ-mâine la şcena comică ce 'şĭ-a luat sarcina, a ni-o prezinta negustorul reclamagiŭ de la berăria din pasagiul Villacros.*

*Pe Sâmbătă dar.*

**Cu începere de LUNĬ 11 MARTIE ziarul Adevĕrul începe publicarea în foiţă a celebruluĭ roman dramatic**

## „PRIN CRIMĂ“

**care de la început şi până la sfârşit nu este de cât ţesătura uneĭ complicate intrigĭ mortale.**

## „PRIN CRIMĂ“

**pasionează adânc, mişcă cu putere interesează foarte mult şi aceste calităţĭ singure sunt suficiente pentru a'l recomanda atenţiuneĭ cititorilor Adevĕruluĭ romanul**

## „PRIN CRIMĂ“

**a căruĭ publicare o începem LUNĬ 11 MARTIE a. c.**

*In şedinţa de astă-zĭ a Camereĭ D. prim ministru D. A. Sturdza a citat mesagiul regal prin care actuala seziune a Corpurilor leguitoare care expiră astă zĭ se prelungeşte pînă la 20 Aprilie inclusiv.*

## ULTIME TELEGRAME

PARIS, 5 Martie.— D. Meline depune pe biuroul Camereĭ o moţiune învitînd guvernul să deschiză negociărĭ pentru a stabili o înţelegere internaţională, spre a determina un raport fix între valoarea auruluĭ şi argintuluĭ.

PETERSBURG, 5 Martie — Secretarul de stat turc Kiamil bey, este aşteptat aci în zilele aceste; el este însărcinat cu o misiune extra-ordinară.

OREL, 5 Martie. — In timpul ultimeĭ noptĭ de vijelie, 130 de persoane aŭ murit de frig în provincia Orel. Mulţĭ caĭ şi numeroase alte vite aŭ pierit.

PETERSBURG, 15 Martie.— Circulă ştirea că generalul Kuropatkin va fi numit ministru de rezbel după serbările încoronăreĭ, de oare-ce generalul Wannowsky a demisionat pentru motiv de vîrstă şi de sănătate.

## PARLAMENTUL

### De la Cameră

**Urmarea şedinţeĭ de la 5 Martie 1896**

D. ministru de lucrărĭ publice depune un proiect de lege pentru formarea la Galaţi a unuĭ dok plutitor care să servească pentru repararea vapoarelor avariate.

După cîte-va discuţiĭ, la carĭ iaŭ parte Domniĭ C. T. Grigorescu, Poltimos şi Epurescu, proiectul se ia în consideraţie şi se votează cu 63 voturĭ contra 1.

**Şedinţa de la 6 Martie 1896.**

D. C. Iarca cere să i se pue la dispoziţie de către D. ministru pe lucrărĭ publice dosarul întreprindereĭ pentru curăţirea gurelor Siretuluĭ, dată fără licitaţie de şi costă un milion şi maĭ bine.

D. Politimos cere ministruluĭ de justiţie dosarul ancheteĭ de la penitenciarul Răchitoasa.

D. Al. Scorţeanu-Prahova, depune un proiect de lege din iniţiativa parlamentară pentru desfiinţarea geandarmerieĭ rurale.

D. Al. Păcleanu se asociază la proiectul pentru desfiinţarea geandarmerieĭ.

**D. Sturdza prim-ministru citeşte decretul regal prin care actuala sesiune se prelungeşte pînă la 20 Aprilie inclusiv.**

### De la Senat

**Urmarea şedinţeĭ de la 5 Martie 1896**

Legea pentru facerea clădirilor şcolare şi înfiinţarea caseĭ şcoalelor se votează în total cu 58 voturĭ, — contra fiind 3 voturĭ.

Ne maĭ fiind nimic la ordinea zileĭ, şedinţa se ridică.

**Şedinţa de la 6 Martie 1896.**

Pînă la orele treĭ şedinţa Senatuluĭ nu s'a deschis.

## SPECTACOLE



## BIBLIOGRAFIE

A apărut *„CONSTANTZA“*-**vals** de **A. Livescu.** *Mare succes!* De vînzare la toate magazinele de muzică precum şi la *Sala de Depeşi* a **„Adevĕruluĭ“.**

FOIŢA ZIARULUI «ADEVERUL»

1

GEORGES DE LYS

# RAZBUNARE

...Şi smulgîndu-se din sărutarea eĭ fierbinte, înlănţuitoare, Roch rămase 'ncremenit, abia rezemîndu-se şovăind, de sobă... Bărbatul Ghiseleĭ intra pe uşă! Un moment apucată ca de leşin, cu ochiĭ închişĭ ne îndrăsnind să-ĭ deschidă, tînăra femeĭe simţi că 'nghĭaţă pe canapea, cu capul înfundat în pernele de puf. Apoĭ, repede ca şi cum nimic nu s'ar fi petrecut, îşĭ întoarse ochiĭ marĭ întrebătorĭ către Hector Morlaines, iubitul şi amăgitul eĭ soţ. Morlaines s'aşeză într'un fotoliŭ răţoindu-se umflat ca un burduf, întinse tălpile la gura sobeĭ, privi lung aburiĭ ce eşĭaŭ din pĭelea umedă a cizmelor, apoĭ sări drept în sus frecîndu-şĭ mîinile:

—Ce maĭ flacără! Ce maĭ foc!

Roch respiră din adinc... Hector nu văzuse nimic! Nu, nu, nu văzuse nimic... Era de ajuns, pentru a-şĭ linişti bătăile inimeĭ, să se uĭte bine la el: cît era de fericit în neturburarea luĭ! In oglinda din faţă, el observă bine cît de pipernicit şi de slab era el, pe lîngă musculatura perfectă a colosuluĭ rival, pe urmă 'şĭ aduse imediat aminte că Ghisela... nu poate avea gust prost, şi în vanitatea luĭ se văzu de o incontestabilă superioritate de eleganţă.

Roch de Stalys fugise din Paris în urma nebuniilor carĭ îl sileaŭ să-şĭ îngrijească punga tot aşa de sleită ca măduva oaselor. De cîte-va lunĭ trăĭa la moşia părintească, în mijlocul uneĭ cîmpiĭ pustiĭ, şi n'avea de vecin de cît pe Hector Morlaines, tovarăşul luĭ de copilărie, acum mare arendaş, cunoscut în toate ţinuturile de prin prejur. Intrase în casa luĭ foarte bucuros primit, şi el îĭ plătea ospitalitatea trădîndu-l regulat, fără nicĭ o teamă,—atîta era de nemărginită încrederea ce dobîndise.—Ghizela, era singura femeĭe ce i-ar fi trebuit, atîta-ĭ ajungea, maĭ departe nicĭ nu gîndea!

Işĭ luă pălăria să plece; bărbatul se sculă şi el:

— Noaptea e minunată,— te petrec şi eŭ cît m'o ţine pipa...

— Eĭ, asta-ĭ! Ce gust şi pe tine,—zise nevasta,— apoĭ văzîndu-l decis, îĭ întinse fruntea s'o sărute.

Eşiră... De la fereastră ea îĭ privi cum se pĭerdeaŭ în noapte, neputincĭoasă de a cugeta ce-va, o bănuĭală, o frică, nimic...

II

Cerul albastru-întunecat scînteĭa de steĭe.

Un poleiŭ îngheţase drumurile, paşiĭ răsunaŭ singuraticĭ pe smîrcurile întărite.

Cu capul înfundat în guler, cu pipa luminînd la intervale, Hector fuma tacticos, înaintînd repede în cît abĭa se ţinea Stalys de dînsul. Nu îndrăznea să-ĭ zică să meargă maĭ încet, şi totuşĭ par'c'ar fi vrut să rupă odată tăcerea aceea apăsătoare. Ştia bine că nicĭ o bănuĭală nu putea să plutească în mintea prietenuluĭ săŭ, şi cu toate astea o jenă cĭudată, o nelinişte superstiţioasă îl ipnotiza alăturea de de omul ăsta înşelat. Singurătatea şi tăcerea nopţeĭ par'că ĭ era complice. Cîmpĭa se întindea netedă. Abĭa icĭ-colo cîte o moviliţă, o tufă, în zare un nuc ce 'şĭ înnoda în aer crengile uscate şi întortochĭate. Linia ferată tăĭa cîmpul în două. Şinele metalice fulgeraŭ icĭ-colo sub reflexul stelelor. De-alungul stîlpilor de telegraf pe o cărare de laturea arăturilor, înaintaŭ mereŭ. Departe la orizont, începu să clipească ochĭul roş al unuĭ disc aprins. Morlaines stătu drept în loc, apoĭ ridică pumniĭ în sus, înşfăşcă zdravăn pe Stalys încovoindu'l ca pe o trestie la pămînt... Roch căzu sub genunchiĭ luĭ Hector, care repede încleştîndu-ĭ mîna în păr îl lipi cu gura de pămînt. Cînd îl văzu că o deschiee mare să ţipe, ĭute 'i-o astupă c'o batistă înodîndu-i-o pînă după ceafă strîns, îĭ legă mîinile şi picioarele, apoĭ îl lăsă pe şine la răceala cărora mizerabilul tresări ca de ascuţişul uneĭ săbiĭ! Pe urmă se ridică nepăsător şi privi ceasul la lumina ce 'şĭ făcu sugîndu-şĭ pipa:

— Acceleratul o să treacă în cincĭzecĭ de minute. Pĭerdut de repeziciunea ataculuĭ, înăbuşit subt pumnul luĭ Morlaines, Roch, tîmpit de groază, abĭa încercă să ţipe şi slăbicĭunea îl leşină. Insă alipirea de şinele îngheţate îl făcu să se deştepte curînd din amorţire, fără să-şĭ dea seamă unde se află, pînă cînd glasul înfiorător de liniştit al luĭ Morlaines îĭ aduse aminte cruzimea situaţiuneĭ, sbîrlindu-ĭ pĭelea şi părul de spaĭmă! Din amorţire convulsiunile muşchilor începură să-l întoarcă în strîmtele luĭ legăturĭ, zmuci o dată capul de pe şine şi căzu mototol alăturĭ de traverse. Răzbunătorul îl apucă din noŭ, punîndu-l la loc, legîndu-l de astă-dată strîns de amîndouă şinele:

— «Crîcneşte dacă poţĭ!»

O surdă disperare umplea sufletul nenorocituluĭ. *Nicĭ o scăpare*, ideĭa asta îl înebunea... Lacrimĭ marĭ îĭ umplură ochiĭ pe carĭ îĭ ţinea strîns închişĭ, numaĭ să nu vază batjocoritoarea figură a călăuluĭ. Stalys plîngea în tremurul corpuluĭ, în groaza de moarte!

Rînjind, călăul întrebă?

— Plîngĭ, Roch?

Oh! lacrimile... ar fi voit să le oprească în zadar, curgeaŭ şiroaĭe repezĭ, arzîndu-ĭ obrajiĭ! Nu maĭ încercă să ţipe nicĭ să se mişte, convins că totul era acum *de geaba!* Şi cu toate astea o lumină îĭ umplea creerul, îĭ adîncĭa maĭ mult spaĭma supliciuluĭ. Moartea asta, oh, moartea asta inertă, fără luptă, fără apărare, fără răzbunare, sub greutatea enormă a maşineĭ! Capul i se va zdrobi sub zborul roatelor împrăştiindu-se, fierbînd, o pastă însîngerată.

Şi chiar moartea asta, nu era nimic pe lîngă aşteptarea eĭ, ferocitatea rafinată a călăuluĭ care îl silea să-şĭ numere minutele, secundele! Agonia în faţa altuia, a celuĭ maĭ puternic care se răzbună, pălmuindu-l ast-fel cu o veselie sălbatică!... Să moară ah! să moară, dar numaĭ de cît, într'o minută, de ce nu trece trenul maĭ ĭute, de ce nu-l scapă odată! Cincĭzecĭ de minute? Dar stă de un ceas şi nimic nu se maĭ aude...

— Incă patru-zecĭ de minute, Roch!

Vorbele astea căzură sdrobitoare.. Stalys simţea respiraţia cum i se înneacă; ceva greŭ ĭ-apasă pĭeptul; ah! timpul care nu se mişcă maĭ ĭute! Ce nu putea să se nimicĭască în inerţie, să nu maĭ cugete! Gîndul îĭ masura toată grozăvia situaţieĭ, ĭ se părea că stă suspendat d'a-supra uneĭ prăpăstiĭ, în neputinţă de a se mişca o clipă... şi o altă suferinţă începu acum să-ĭ muşte măruntaĭele ca nişte dinţĭ de oţel; frigul pămîntuluĭ îĭ tremura carnea, îĭ îngheţa oasele. Sîngele părea că-ĭ înneacă inima, ce rar şi greŭ i se sbătea... Lacrimile i se uscaseră pe obrajĭ, în ochiĭ secĭ simţea înţepîndu-l miĭ de durerĭ, în craniŭ par'că i se întorcea un sfredel... vertebrele-ĭ trosneaŭ depărtîndu-se. De odată, o veselie nebună îĭ tresări în suflet: cum sta cu urechĭa la pămînt, auzi din depărtare nişte paşĭ înaintînd din ce în ce maĭ tare, din ce în ce maĭ aproape un rond de noapte! Era scăpat!

Beat de bucurie, nu maĭ suferea... surîdea durerilor; ştia el bine că nu trebuĭa să moară.... Maĭ aproape, maĭ aproape paşĭ înaintaŭ; în curînd Morlaines o să-ĭ auză şi el. Ah victima îĭ scăpa din mînă, dar odată liber, luĭ, — Roch, n'o să-ĭ maĭ scape! Inima 'i se umfla de triumf şi de ură.

(Va urma)



Proprietar, CONST. MILLE

Tipografia ziaruluĭ „Adeverul“ Pasagiul Bănceĭ Naţionale